

HUMANITY IN ACTION

POLSKA

Scenariusz zajęć nr 1 „Quiz”

do książki

„O osobach z niepełnosprawnościami”

Grupa: 12-40 osób, uczniowie i uczennice klas VII i VIII oraz I i II klas szkół ponadpodstawowych

Czas trwania: 90 minut

Cel główny:

- uświadomienie młodym ludziom, że mimo iż często o tym nie zdają sobie z tego sprawy, OzN są obecne w ich najbliższym otoczeniu i są ważnymi członkami/członkiniami społeczności,
- uświadomienie młodym ludziom, że mimo obecności OzN są obecne w ich najbliższym otoczeniu, ich wiedza na ten temat jest stosunkowo powierzchowna,
- poszerzenie wiedzy uczestników/czek na temat osób z niepełnosprawnościami (dalej OzN) wybierając kwestie szczególnie interesujące młodych ludzi i podjęte w atrakcyjny dla nich sposób,
- zainspirowanie młodych ludzi do aktywizmu społecznego „na rzecz” i „z” OzN.

Cele szczegółowe:

Osoba uczestnicząca w zajęciach:

Wie:

- kim mogą być OzN, czym jest niepełnosprawność, jak/ie stereotypy i uprzedzenia mogą wpływać na ich relacje z OzN,
- z jakimi wyzwaniem mierzą się OzN, jakie mają prawa i wolności oraz udogodnienia (w teorii i praktyce).

Potrafi:

- wyszukiwać informacje na temat OzN,
- wykorzystać zdobytą wiedzę,
- współpracować w grupie,
- myśleć krytycznie i strategicznie.

Rozumie:

- jakie OzN ma prawa i obowiązki i jak może z nich praktycznie korzystać,
- jak osoby bez niepełnosprawności mogą wspierać OzN w konstruktywny sposób.

Metody i sposoby realizacji celów:

- uczenie się w działaniu - praca w grupach, prezentacja wyników pracy grup,
- uczenie się przez zabawę - aktywne uczestnictwo w quizie.

Forma pracy:

Grupowa

Przebieg i opis zajęć:

1. Powitanie uczniów i uczennic, przedstawienie tematu i przebiegu zajęć, które będą się składały z 2 części: quizu i jego omówienia w ramach dyskusji.
2. Scenariusz ten warto wybrać, jeśli młodzież mogła zapoznać się z książką „O osobach z niepełnosprawnością” lub, jeśli po zajęciach planowane jest rozdanie egzemplarzy publikacji.
3. Osoba prowadząca prosi o przedstawienie się wszystkich uczestników/uczestniczek zajęć i o podzielenie się pierwszym automatycznym skojarzeniem o OzN, które przychodzi jemu/jej do głowy. Ważne, by osoby uczestniczące mogły się trochę lepiej poznać i usłyszeć własne skojarzenia. Jeśli jest taka możliwość, to uczniowie/uczennice mogą podpisać się na naklejkach oraz przyklejają je w widocznym miejscu, dzięki czemu będą mniej anonimowi dla osoby prowadzącej.
4. Podział uczniów/uczennic na grupy odbywa się za pomocą cukierków (lub innych przedmiotów pełniących funkcję żetonów). Każda osoba wybiera jeden z kilku rodzajów cukierków - każdy rodzaj tworzy jedną grupę. Prosimy uczennice i uczniów, aby usiedli w grupach oraz wybrali liderkę bądź lidera grupy.
5. Przedstawienie zasad gry powinno nastąpić już po utworzeniu grup i zajęciu przez nie miejsc przy oddzielnych stolikach. Każda z grup dostaje kartę pracy, którą podpisuje nazwą wybranego cukierka lub żetonu oraz pulę dwudziestu cukierków (lub innych żetonów), którymi może “obstawiać” poprawne odpowiedzi na pytania zawarte w quizie. Maksymalna liczba cukierków (żetonów), która może być “obstawiona” wynosi pięć. Jeśli grupa udzieliła poprawnej odpowiedzi, dostaje do swojej puli podwojoną liczbę obstawionych cukierków (żetonów). W przypadku udzielenia nieprawidłowej odpowiedzi grupa zwraca do puli identyczną liczbę cukierków (żetonów), które obstawiła.
6. Quiz wiedzy na temat OzN składa się z 12 pytań, które są wyświetlane na rzutniku. Osoba prowadząca wyświetla na ścianie pytania (w załączeniu). Po wyświetleniu pytania, ochotnik/ochotniczka czyta głośno pytanie, a grupy mają chwilę (od jednej do trzech minut) na wybranie poprawnej lub poprawnych odpowiedzi (odpowiedzi poprawnych może być więcej niż jedna). Grupy mogą wybrać sposób procedowania: albo mogą próbować osiągnąć konsensus albo głosować. Po podjęciu decyzji liderka lub lider grupy wypełnia na karcie pracy numer poprawnej odpowiedzi/poprawnych odpowiedzi oraz wpisuje liczbę obstawionych cukierków (żetonów). Potem osoba prowadząca sonduje jakie odpowiedzi zostały wybrane przez poszczególne grupy pytając o uzasadnienie odpowiedzi. Następnie osoba prowadząca lub OzN zaproszona na spotkanie do roli Jury rozwija wybrane wątki w formie rozmowy z młodymi ludźmi, a na koniec ogłasza poprawne odpowiedzi. Zwykle jest to moment sporych emocji: entuzjazmu i frustracji w zależności od udzielonych odpowiedzi.

7. Po ustaleniu poprawnych odpowiedzi osoba prowadząca dokonuje wypłat/zbiera należności z banku cukierkowego (lub żetonowego). Po płatnościach można przejść do kolejnego pytania rozmawiając z poszczególnymi grupami (gratulując prawidłowej odpowiedzi lub motywując do rywalizacji przy kolejnych pytaniach). Schemat jest powtarzany przy każdym pytaniu.
8. Po ostatnim pytaniu osoba prowadząca prosi o podliczenie zgromadzonego kapitału cukierków (żetonów), ogłasza wyniki i gratuluje zwycięskiej grupie. Jeśli jest taka możliwość, to wręcza drobne nagrody.
9. Na zakończenie odbywa się dyskusja w grupie nad ćwiczeniem, w ramach której uczniowie/uczennice mają możliwość podzielenia się spostrzeżeniami i wnioskami z gry. Jeśli grupa jest mniej aktywna, to najlepiej podsumowywać ćwiczenie stolikami/grupami zadając pytanie jakie są ich refleksje po ćwiczeniu oraz czego się nauczyli. Można też zapytać o to całą grupę, jednak trzeba się liczyć z ograniczeniami czasowymi i oporami niektórych przed zabraniem głosu na forum całej grupy.
10. Na zakończenie zalecamy rozdanie krótkich ankiet ewaluacyjnych z prośbą o podzielenie się uwagami, podziękowanie za udział i pokazanie uczniom/uczennicom gdzie mogą rozwijać swoją wiedzę na temat OzN lub jak mogą działać w ich społeczności lokalnej.

Potrzebne materiały:

- Projektor i komputer z prezentacją zawierającą quiz,
- Wydrukowane karty pracy dla każdej z grup, klucz prawidłowych odpowiedzi, wzór ankiety ewaluacyjnej,
- Książki „O osobach z niepełnosprawnościami”,
- Cukierki lub inne żetony,
- Wskazane są jakieś drobne nagrody: jakieś gadżety, pendrivy lub powerbanki dla zwycięskich grup (jeśli pozwolą na to fundusze).

QUIZ (wielokrotnego wyboru)

1. **Kim są osoby z niepełnosprawnościami? Wybierz tylko te odpowiedzi, które Twoim zdaniem opisują całą tę grupę społeczną:**
 - a) Osobami na wózkach inwalidzkich,
 - b) Osobami niesamodzielnymi wymagającymi stałej pomocy,
 - c) Osobami takimi jak każde inne (czyli np. matki, osoby aktywne zawodowo czy realizujące własne pasje) zmagającymi się jednak z różnymi dodatkowymi barierami w otoczeniu,
 - d) Osobami z niezwykłą wolą realizacji własnych zamierzeń.

2. **Czym jest niepełnosprawność?**
 - a) Jest to zjawisko powstające w interakcji osoby ze środowiskiem, czyli barierami architektonicznymi lub mentalnymi,
 - b) Nie ma jednej definicji niepełnosprawności, ale odpowiedź A nie jest błędna,
 - c) OzN to osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości,
 - d) Jest czymś, co wymaga rehabilitacji lub eliminacji.

3. **Jak w OzN powinny być przedstawiane w popkulturze czy mediach:**
 - a) Jako inspiracja dla osób pełnosprawnych,
 - b) Jako osoby zależne od innych,
 - c) Jako osoby z niezwykłą wolą realizacji swoich zamierzeń,
 - d) W sposób jak najbliższy rzeczywistości, bez opierania się o utarte schematy i stereotypy.

4. **Ableizm to:**
 - a) Przekonanie, że niepełnosprawność jest czymś negatywnym, co w miarę możliwości powinno być leczone, naprawiane lub eliminowane,
 - b) Przekonanie, że OzN powinny uczyć się i pracować w odrębnych, wyspecjalizowanych ośrodkach,
 - c) Kolejne wymyślone zjawisko przez tych, którzy popierają poprawność polityczną,
 - d) Zestaw przekonań i zachowań zmierzających do nierównego traktowania OzN ze względu na niepełnosprawność faktyczną lub spodziewaną. Wynika z przekonania, że OzN są gorsze od innych i są niżej w hierarchii społecznej.

5. **Czy Konwencja o prawach OzN przyjęta przez ONZ 13.12.2006 r. to:**
 - a) Dokument o symbolicznym znaczeniu, bo stworzony we współpracy z aktywistami/kami OzN, kompleksowo określający zakres ich praw i wolności,
 - b) Nowoczesny w myśleniu o niepełnosprawności dokument, który ma na celu położyć kres spychaniu na margines OzN,
 - c) Dokument ambitny w treści, który nie musi być wdrażany przez Polskę,
 - d) Rodzaj konstytucji dla OzN, funkcjonujący w teorii, w praktyce bez większego wpływu.

6. Czy i jak pomóc OzN?

- a) Przeprowadzić przez przejście dla pieszych/ruchliwą ulicę,
- b) Najpierw spytać czy pomóc; potem spytać jak pomóc, a na koniec wykonać to, o co nas dana OzN poprosiła zgodnie z instrukcjami,
- c) Jak w autobusie widzisz osobę niewidomą z psem asystującym, który tak sobie słodko leży i czuwa, to go głośniczysz, bo jest taki mądry i tak odpowiedzialnie pracuje,
- d) Nie pomagasz, bo nie bardzo wiesz jak, i jest Ci trochę głupio. Aby Twoja pomoc nie przyniosła więcej szkody niż pożytku, to czekasz aż ktoś inny pierwszy się wyrwie do pomocy.

7. Ile jest w Polsce OzN:

- a) ok. 3 mln.,
- b) przynajmniej co ósmy obywatel/ka,
- c) ok. 8 mln.,
- d) dokładnie nie wiadomo.

8. Z jakimi barierami stykają się OzN?

- a) Architektoniczne już prawie zostały wyeliminowane, w praktyce głównie z barierami mentalnymi,
- b) W dostępie do technologii,
- c) Architektonicznymi, mentalnymi, technologicznymi i prawnymi,
- d) Często ludzie idą im z pomocą, więc nie odczuwają tych barier.

9. Jakich wyrażeń używać w stosunku do OzN?

- a) Osoba z niepełnosprawnością lub osoba z niepełnosprawnościami,
- b) Osoba niepełnosprawna,
- c) Inwalida,
- d) Tak, jak dana osoba sobie życzy.

10. Może słyścieś/aś jak ktoś mówi lub Ty sam/a używasz określeń „nie świruj”, „idiota”, „debil”, „inwalida”, „upośledzony”. Jak myślisz, jaki wpływ wywiera taki język?

- a) Młodzi ludzie używają takiego języka, to taki slang, nie można im narzucić poprawności politycznej,
- b) Stygmatyzuje OzN i dlatego powinno się unikać tych wyrażeń i piętnować ich publiczne używanie,
- c) To jest język oparty na nienawiści i uprzedzeniach, trzeba na to reagować i to piętnować,
- d) OzN są już do tego przyzwyczajone, bo te słowa występują na co dzień w naszym języku, nie da się tego zlikwidować.

11. Dobry sojusznik/dobra sojuszniczka dla OzN:

- a) Zaczyna od siebie: zmienia swoje nawyki językowe,
- b) Podpisuje zdjęcia na mediach społecznościowych, aby wszyscy mogli zrozumieć, co przedstawiają,

- c) Występuje w imieniu OzN i bierze ich w obronę,
- d) Reaguje na wszelkie przejawy przemocy wobec OzN (w tym przemoc słowną, fizyczną i symboliczną).

12. Właśnie usłyszałeś/aś, że jedna z koleżanek w klasie mówi, że ma depresję. Nigdy byś ją o to nie podejrzewał/a, bo niczego jej nie brakuje w domu i wyglądała na zadowoloną. Co robisz? Chcesz z nią pogadać i w rozmowie mówisz jej:

- a) Ej, spoko, mi też jest czasem ciężko!
- b) Jestem tutaj, jeśli chcesz możemy porozmawiać. Jak mogę Cię wesprzeć?
- c) Powinnaś brać leki! Weź się w garść!
- d) Nie powinnaś brać leków!

Klucz odpowiedzi:

1. c
2. abc
3. d
4. ad
5. ab
6. b
7. bd
8. c
9. ad
10. bc
11. abd
12. b

Karta odpowiedzi

Grupa robocza nr

Numer pytania	Odpowiedź a	Odpowiedź b	Odpowiedź c	Odpowiedz d	Ilość obstawionych żetonów
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					